

ТЕМА: Євген Плужник. Загальний огляд творчості. Поезії: «Для вас, історики майбутні...», «Вчись у природи творчого спокою...»

Основні поняття:

- Ліричний герой
- Медитація
- Стоїцизм

Загальна інформація про Євгена Плужника.

Дуже своєрідне місце посів Плужник у складній добі, коли течію молодого українського відродження почала перекривати повільно тоталітаризму. Як у перетині цих двох різних стихій кристалізувалася оця чітка і ясна, мов шляхетний камінь, індивідуальність? Вона світилася вірою відродження, що відкривало «прекрасний світ єдиний». І його індивідуальність витворювала протитруту проти більшовицької «колективізації» людини, та спромоглася на протест проти тиранії поліція і догми. Велика віра великого скептика!.. А жив же Плужник без найменших ілюзій і, між іншим, точно спорокував кінець своєї долі в снігах далекої російської півночі. Хворий на невилгоїну спадкову туберкульозу, поет виявив рішучість загубити все, крім свого кредо і своєї індивідуальності.

В самій долі і творчості Є. Плужника чимало, на поверховий погляд, незбагненого, загадкового, суперечливого. Стало майже нормою, банальністю передусім наголошувати деякі парадокси особистої його і творчої біографії. Народився, наприклад, у Росії, а писав по-українському.

Або: за життя здобув собі визнання серед інтелігенції, проте ширші маси не зрозуміли його. І так далі. Оці й подібні аргументи переконливо бринять лише на відстані. А при ближчому ознайомленні виявляється, що Плужникова доля (і прижиттєва, і посмертна) підлягає строгим закономірностям, що він розвивався, писав і не писав, підкоряючись певним, чітким регуляторам. Тільки — своїм, йому лише, а не комусь іншому притаманним. Поет «розстріляного відродження», був репресований, помер в ув'язненні на Соловках. На тлі гучної фальші тогочасної

епохи його голос линув із глибини власної. Сповідальна надзвичайно лірична його поезія живилася духовними джерелами української нації. Глибоко закорінена в тогочасну дійсність, вона водночас була причасним стоїчним опором тій облуді. Особливо це відчутно в поемах «Гал і лей» і «Канів». За життя Євген Плужник видав збірки «Дні» (1926), «Рання осінь» (1927), у 1928—1933 рр. готував «Рівновагу», але з'явилася вона тільки 1946 р. за кордоном. Уже в наш час вийшли «Поезії» (1988), «Змова у Києві. Роман, п'єси» (1992). Написав 4 п'єси, роман «Недуга» (1928, 1929), уклав разом із В. Підмогильним словник «Фразеологія ділової мови».

2) Біографічні відомості з життя поета.

Євген Павлович Плужник народився 26 (14) грудня 1898 року в слободі Кантемирівці Богучарського повіту Воронежської губернії. Район це типово сільськогосподарський Звідти, між іншим, з території колишнього Острогозького полку походив батько письменника А. Чехова Павло Єгорович, а дід його Єгор Чех був родом із слободи Княже. Що дало А. Чехову підстави називати себе з гордістю «козаком, малоросом». Не дивно, що й Є. Плужник, народжений на цій Воронежчині, з дитинства добре засвоїв рідну українську мову, мав певні (органічні) українські симпатії й ілюзії. Це, як ми побачимо, дуже позначилося на його покликанні.

Батько майбутнього поета Павло Васильович Плужник, походив із селян Полтавської губернії, за одними даними — з Великої Багачки, за другими — з Великих Сорочинців, з гоголівських країв. Мав якусь освіту (навіть чи середню) і зовсім не мав потрібної, щоб сяк-так існувати, земельки. Через що і подався уторованим шляхом на родючі воронезькі чорноземи. Дружину взяв з добрим приданим, але хвору на сухоти. Здається, вона була дочкою купця, тільки нема підтвердження, що росіянка, як дехто з дослідників пише. Точно відомо лише одне: була вона з Воронежчини. Своєї торгівлі, жодної крамниці не мав ніколи, але вважався дрібним купцем. Він з родиною осів настало у слободі Кантемирівці.

Довелося чути про восьмеро дітей Павла Плужника . Відомі шестеро: сестри Ганна і Марія, брати Іван, Георгій, Василь і Євген. Євген був наймолодшою дитиною у родині, найулюбленішою і найтендітнішою. Діти взагалі були хворобливі, змалку заражені туберкульозом (який передається не спадково — сучасна медицина це заперечує, а через побутові стосунки). Щоб утримати отаку величеньку сімейку, щоб вивчити дітей (а вони всі були дуже здібні, здатні до науки), батько мусив «крутитися». Він постійно перебував у роз'їздах, добуваючи необхідні кошти. Плужники мали свій будиночок, садок, але жили навряд чи розкішно. В усякому разі, Євген Плужник завжди «малим був ситий», не було у нього звички претендувати на щось більше, аніж вимагається для задоволення елементарних потреб в їжі й одязі. Так він був привчений ще з дитинства. Хоча злидні селянські, певно, сприймали таке доволі скромне існування як цілковито панське. Розваги, скоріше за все, були невигадливі. Поет охоче розповідав про одного кантемирівського знайомого, який щонеділі приходив до них у гостину. Батько наказував виставити на стіл самовар, і вони вдвох статечно заходжувалися пити чай з колотим цукром. Засиджувалися допізна, поки повністю не допивали, не спорожняли відерний самовар. І все це мовчки, не промовивши й словечка, тільки піт з чола витирали. Після чого знайомий втомлено підводився з ослона: «Добре ми з вами погмоніли! Час і додому». Взагалі кантемирівські роки мало чим відрізнялися від провінційного «расейського» животіння, що його з болем описали А. Чехов і М. Коцюбинський.

Євгенові ледве виповнилося сім років, коли вмерла його мати. Після її смерті господарство на себе взяла і займалася вихованням дітей далека родичка, жінка самітна і немолода. Малого Євгена вона любила, доглядала добре, та й взагалі хлопчик постійно був оточений турботою і теплотою. Хоча родинна атмосфера взагалі була приязна, доброзичлива і всі молоді Плужники виростили своєрідними особистостями, кожний із своїми переконаннями й політичними уподобаннями. Отже, згодом знайшлися в одній родині і монархіст, і самостійник, і ліберал, і анархіст. Малий Євген мислив себе соціал-демократом. Ця з дитинства

спостережена трагічна колізія потім неодноразово нашттовхне його і на поетичні, і на драматичні, і на прозові твори з одним-єдиним, по суті, сюжетом: непримиренна ворожнеча найближчих людей, що їх боротьба ідейна розвела, розкидала по різних таборах.

Євген вчився спершу вдома, в Кантемирівці, далі батько відвіз його до Воронежа і влаштував у гімназію. При цьому найнявши йому квартиру, де б той міг не тільки мешкати, а й столуватися. Розумний хлопчина оцінив зручності свого становища. Він записався негайно до місцевої бібліотеки, накупив цукерок, що їх любляв над усе. І зажив тим життям, яким йому хотілося жити. З усіх предметів йому подобались два — література й історія, не подобалися найбільше — фізика й математика. От він і ходив на літературу й історію, а фізику й математику старався обминути. Але як він не хитрував, усе закінчилося викликом батька до гімназії. «Знаєте,— сказали вчителі,— ваш хлопчик дуже хороший, тихий, чемний. Але атестувати його ми не можемо, бо він не відвідує уроків». Був скандал, було покарання. Проте з воронезької гімназії довелося Євгена забрати. І перевезти його в Богучар. Між іншим, цікавий збіг: у богучарській гімназії протирав штани, щоправда, пізніше і Михайло Шолохов, один з найавторитетніших для Є.Плужника письменників. Неважко було передбачити, що в Богучарі Євген вчився так само, як у Воронежі,— не блискуче. До того ж він захопився кінематографом і, окрім бібліотеки, ще бігав регулярно в сінема. З Богучара Є. Плужник мав перевестися до Ростова? Де знову винаймали йому квартиру «із столом», щоб він тільки вчився. А вчився він своєрідно. Єдиною користю від такого навчання було серйозне і поглиблене вивчення літератури, насамперед російської, але й світової також. З українською літературою він теж був обізнаний ґрунтовно, але знайомився з нею в приватних бібліотеках, здебільшого під час літніх вакацій на Полтавщину, куди батько не забував відправляти своїх дітей. Ми знаємо також, що в останній з гімназій, котру домучував Є. Плужник (в місті Боброві на Воронежчині), якийсь закоханий у свій предмет викладач літератури помітив неабияку талановитість цього середнячка і напроочив йому голосне літературне майбуття. На той час Є.

Плужник уже писав поезії (російською мовою), наслідуючи, як він зізнається віршем «В гімназії, де я кінчав науку», приклад свого товариша по учбовому закладу. А «кінчав науку» він у розпалі громадянської війни 1918 року. Прямо скажемо, пізно: на двадцятому році життя.

З ветеринарно-зоотехнічним інститутом повторилося те саме, що і з гімназією: на лекціях він нудьгував спочатку, далі перестав відвідувати, а в стінах інституту найдовше Є. Плужник перебував того дня, коли забирав свої документи назад. Проте цього разу він керувався конкретною і омріяною метою: стати професійним актором. І вступив до Київського музично-драматичного інституту імені М. В. Лисенка на російське відділення — до знаменитого професора Володимира Володимировича Сладкопєвцева (1876—1957). І той заявив, що з усього курсу (майже тридцять душ) лише у Є. Плужника — незаперечне акторське обдаровання, лише в його майбутньому він, професор, не сумнівається. Але мовчав про те, що неблаганна хвороба (туберкульоз) вже гризла його, а він не хотів своїх колег піддавати небезпеці. Потім: саме тоді остаточно визріло у нього рішення серйозно зайнятися літературою. Нарешті ще одна причина: Є. Плужник закохався.

В тому ж Музично-драматичному інституті імені М. В. Лисенка одночасно із ним осягала таємниці акторської майстерності дуже примітна дівчина. Звали її Галина Коваленко, а родом вона була теж із Полтавщини, із села Шилівка, що на Пслі (це трохи нижче Сорочинців і Багачки). 1921 року закінчила вона історичний факультет Київського університету (КІНО), працювала в Наркомосі друкаркою, а що була незвичайно гарна, то закортіло їй себе спробувати ще й на акторському поприщі. Вона тішилась неабияким успіхом як в інституті, так і поза його межами, завжди обступали її зусебіч поклонники — з іменем, із становищем, з іншими достоїнствами. В жовтні 1923 року Євген Плужник і Галина Коваленко побралися. А в листопаді з'являються друком перші Плужникові поезії. Поки що підписані прозорим псевдонімом «Кантемирянин» — на згадку про далеку воронезьку слободу, де він побачив світ.

Але найперші (несміливі) кроки на терені української поезії Є. Плужник зробив особистими, інтимними віршами, присвяченими майбутній дружині. Мабуть, розуміючи їхню необов'язковість для інших, Є. Плужник називав їх «хатніми» і на люди не виносив. Далі треба було йти вперед, але молодий поет явно, навмисне відтягував неминучість наступного кроку. Чому? Бо не мав певності, що вже спроможний сказати «хоч щось своє, не казане ніким». Тому й підписувався не власним, а прибраним ім'ям. І новий, 1924 рік розпочав віршем, який так і звався: «На 1924 рік», надрукованим 1 січня в київській газеті «Більшовик». І знову підписав його псевдонімом «Кантемирянин».

Та ось настало 21 січня 1924 року, яке сколихнуло, вразило всю планету. Вмер В. І. Ленін. Ця смерть приголомшила Є. Плужника. «Він» — перший вірш, що його Є. Плужник опублікував під власним прізвищем, присвячений постаті Леніна. В українській радянській літературі з'явився новий творець, до того ж — вірцевий майстер. Бо вже з появи своєї в шостому числі київського журналу «Глобус» цей Плужників первісток сприймався як твір класичний.

Зошити свої з віршами ховав у себе під подушкою, щоб ніхто з друзів, які заходили до кімнати, нічого не запідозрив.

Невідомо, скільки б Є. Плужник ще карався і примірявся, якби не дружина. Вона викрала у нього зшиток з віршами і показала їх Юрієві Олексійовичу Меженкові, який очолював Український науково-дослідний інститут книгознавства й активно виступав у пресі як літературний критик. Вірші показано йому було, звісно, інкогніто («так, одного знайомого»), але Ю. Меженко, швидко їх прочитавши, запалився: «Це справжній поет! Не схожий ні на кого, цілком оригінальний! Хто це?» Галина Коваленко мусила зізнатися, що автор — її чоловік. Але зізналася і в тому, що Євген не виявляє особливого бажання оприлюднювати свої твори.

Щоб підштовхнути делікатного поета до рішучих вчинків, вони, себто дружина і літературознавець, розробили потаємний план: як включити Є. Плужника в літературне життя Києва. Домовлено було, що Галина Коваленко —

нібито випадково — відправить о певній годині свого чоловіка прогулятися на вулицю (Прорізну), де його — нібито випадково — перестріне Ю. Меженко. Так воно й сталося. Ю. Меженко перестрів Є. Плужника і — начебто випадково — привів його на чергове засідання літературного угруповання «Аспис» (асоціація письменників). Є. Плужник уважно слухав, придивлявся, аж тут Ю. Меженко представив його і попросив прочитати свої вірші. Є. Плужник знітився, але прочитав. Успіх був незаперечний. Молодого поета щиро вітали, зокрема присутні на тому засіданні М. Зеров і П. Филипович, від яких немало залежало в тогочасному літературному процесі. Це було вже професійне визнання.

З 1924 року твори його регулярно з'являються на сторінках тогочасних часописів «Нова громада», «Глобус», «Життя й революція», «Червоний шлях». Поета примітили і читачі, і критики. Про нього пишуть, сперечаються, він стає вагомим аргументом (і «за», і «проти») в численних літературних баталіях. «Дні»-перша Плужникова книжка, вийдуть лише

1926 року. І викличуть вибухову реакцію критиків, які по-різному сприймуть одкровення молодого поета: і хвалитимуть його, і хулитимуть.

Взагалі побут у Плужників був простий, майже солдатський. Жили від гонорару до гонорару чоловікового, від зарплатні до зарплатні дружини, яка працювала друкаркою в Книгоспілці, потім у Будинку вчених. Дуже часто забігав Микола Бажан, по-жіночому якимось закоханий в Є. Плужника. Приходив Володимир Сосюра, який ще з порога, шапки не знявши, починав читати вірші, звичайно ж, вірші про кохання: «Ось послухайте, що я вчора написав...» Одного разу прийшов не такий, як всі, Павло Тичина. Але найчастіше і найгустіше товклися в кімнаті на Прорізній оті київські друзі — письменники, які перебували з ним ув «одній команді», яких разом з Є. Плужником славили і ганили,— так звані «ланківці», тобто члени літературного угруповання «Ланка», що виділилась — цілком природно, а саме протиставившись «неокласикам» — з «Аспису» («асоціація письменників»), але вона розпалася влітку 1924 р. виходом з неї групи «Ланка». До «Ланки» ввійшли такі письменники: Б. Антоненко-Давидович, М. Галич, Г.

Косинка, В. Підмогильний та Є. Плужник; платформа асоціації базується «на визнанні Жовтневої революції jako передумови до соціального й національного визволення України». «Ланка», як організація, жодної роботи не виявила і незабаром влилася в «Майстерню революційного слова» («Марс»). Євген Плужник і Тодось Осьмачка, обидва провідні поети «Ланки», терпіти не могли один одного, не любили — взаємно — і поезії суперникової. Але на люди це не виносилося, не афішувалося, зовні все було по-джентльменському.

Влітку 1926 року він затягнувся цигаркою і — раптом захлинувся кров'ю. Кров, не зупиняючись, ішла дванадцять днів, рушників нестало, її зупиняли простирадлами. Вся кімната була закривавлена: «як поле битви» — не втримався від жарту Є. Плужник. Говорити йому не дозволено було, він мусив дзеленьчати ложечкою об склянку. «Не куритиму більше!» — пообіцяв Є. Плужник. І вже цигарки в рота не брав, хоч раніше курих страшенно. Втім, лікарі його прирекли на смерть — одноголосно.

До речі, дехто з визнаних дослідників Є. Плужника воліє поглянути на його творчість саме під цим кутом зору — під кутом невиліковної його недуги, наголошуючи на фізичному стані, в якому перебував поет. Що й казати, це позначилось на його віршах (не могло не позначитися), накинувши на них серпанок смутку.

Судилося Є.Плужнику зазнати сталінських репресій. У грудні 1934 року суд звинуватив поета і його товаришів із літературного угруповання "Ланка" у терорі та організації замахів на високих державних діячів і засудив до страти, яка була заміненa ув'язненням у спецтаборах на 10 років. Закінчив Є.Плужник свій шлях у Соловецьких таборах 2 лютого 1936 року - в 38 років. В 60-ті роки поета реабілітували за відсутністю складу злочину. Плужник помер у соловецькій тюремній лікарні. Перед смертю розпорядився, щоб його верхній одяг і пальто передали тим, до кого він прихилився, хоч знав, що його побажання не буде виконано. Передбачив наближення смерті. Попросив у санітара води: «...вмиюся, пригадаю Дніпро і вмру».

3) Загальний огляд творчості.

1923 рік - поворотний у біографії: журнал „Глобус" і місцева газета „Більшовик" друкують перші його вірші. 25-літній Плужник, пам'ятаючи місце свого народження, підписує їх псевдонімом Катнмирянин. Рік 1926-й - рік виходу „Днів". 1927-й - „Ранньої осені". Третьої, ним підготовленої книги поезій „Рівновага", Плужник уже не побачив. Перу поета належать роман „Недуга" і дві п'єси - „Професор Сухореб" та „У дворі на передмісті". Опубліковані услід за книжками поезій, вони дають підстави твердити, що Плужник одночасно шукав себе у кількох жанрах. Якщо долучити до цього роботу над перекладами прози Гоголя, Чехова, Горького, Шолохова, і редагування поетичних збірників антологічного характеру, то зможемо у якійсь мірі уявити напружений ритм цієї, складної душевної організації, людини.

Плужник - поет протиріч. На нього зручно навішувати ярлики, що й робилося не один раз від критики. Плужник мимоволі викликав вогонь на себе. Уже сам лад його вірша, декларування своєї малості і непомітності, само по собі могло розцінюватися тоді як виклик. Індивідуалізм поета, як філософський принцип, а не як норма поведінки, утвердження самодостатньої цінності людського життя в епоху, коли воно так мало важило, не могли не помічатися. Це була одна із таких сольних партій, що мовби протидіяло хоровому співу. Вона тим більше драгувала, що привертало до себе увагу своєю несхожістю, самостійністю. Навряд чи сам Плужник у пору виходу першої книжки усвідомлював це до кінця. Він просто лишався самим собою - інакшим бути не міг.

Висока мовна культура, віртуозне володіння віршем зближують Плужника з неокласиками. В роки розгулу розхристаного самозакоханого примітиву з поетів „цей найлаконічніший з поетів" (Л. Новиченко) послідовно відстоював право на своє розуміння духовних цінностей.

Поезія - архаїчне мистецтво. Поема „Галілей” - поетичний пік Плужника. Тут бунт його проти світу, усі рахунки за ним і самим собою то розходячись, то. Є в поемі шматки, які не тільки за силою почуття, а й за стилістикою нагадують урочисто-пророчі біблійні тексти.

"Ранньої осені" - першої поетичної збірки Є.Плужника, що вийшла в 1926 році. В неї ввійшли вірші так званого "розстрільного циклу", поеми "Галілей", "Канів".

Хвилюючись "день за днем", як плін життя у сумнівах, у надіях і розчаруваннях, Плужник заглядає у найпотаємніше - глибину душевних станів і почувань. Його поезія може здаватися безрадісною. Літературна манера Є. Плужника визначилась досить швидко. Можливо, й тому, що він ступив мало не одразу на свій шлях — анти-ліричність. Як ми пересвідчились, Євген Павлович мав відповідні дані для того, щоб стати ще одним закучерявленим українським ліриком. Та не став ним.

Супротивником своїм Є. Плужник обрав дуже популярного В. Сосюру, якого сам Євген називав «поетом з ласки божої», а от — не поважав. Ставився до нього із співчуттям, як до людини, якій бракує культури й смаку. Зрозуміло, це Є. Плужникові не могло заімпонувати, хоча вголос він цього не задекларовував ніде. І боротьба тут — хоч яка непримиренна, але точилася лише в поетовому мозкові, не на сторінках преси. Друковано відгукуватись про когось письменник унікав, бо часи були такі, що зауваження, критика — навіть доброзичливі — обертались — не з волі автора — на політичне доносництво.

4) Аналіз поезій «Для вас, історики майбутні», «Вись у природи творчого спокою».

«Вчись у природи творчого спокою»

Вчись у природи творчого спокою

В дні вересневі. Мудро на землі. Як
від озер, порослих осокою. Кудись на
південь линуть журавлі.

Вір і наслідуй. Учневі негоже
Не шанувати визнаних взірців,
Бо хто ж твоїй науці допоможе
На певний шлях ступити з манівців?

Коментар

До тих вічних цінностей, взірців, до яких варто звертатися, поет відносить природу, у якій все гармонійно поєднане, включене в життєвий коловорот.

Людині притаманно сумніватися, помилятися. Тому потрібно і вчитися у природи, прислухатися до свого серця, своєї натури як частки цієї природи. І вірити, мати якісь ідеали, співзвучні загальнолюдським, щоб не схибити, не піти манівцями. Така головна думка поезії Є. Плужника «Вчись у природи творчого спокою...».

Тема: вірець для творчої людини - природа, у якій все гармонійно поєднане, включене в життєвий коловорот.

Ідея: захоплення красою навколишнього світу і біль з приводу відсутності душевної гармонії, заклик шанувати природу, тому що все минеться, а людина все одно буде бажати гармонії з довколишнім світом.

Основна думка: людині притаманно сумніватися, помилятися. Тому і потрібно вчитися у природи, прислухатися до свого серця, своєї натури як частки цієї природи. І вірити, мати якісь ідеали, співзвучні загальнолюдським, щоб не схибити, не піти манівцями. Жанр: пейзажна лірика.

Римування: перехресне

Віршований розмір: ямб

Художні особливості твору:

порівняння: як від озер, порослих осокою

інверсія: дні вересневі

риторичні запитання :

Бо хто ж твоїй науці допоможе

На певний шлях ступити з манівців?

Обговорення ідейно-художнього змісту поезії за запитаннями:

1. Яка думка утверджується у поезії «Вчись у природи творчого спокою»?

2. Над чим поет змушує задуматись читача?

У маленькій (дві строфи) поезії «Вчись у природи творчого спокою» утверджується філософська думка про те, що взірцем для творчої людини має бути природа. Тільки в її «творчому спокої» все досконале й гармонійне, тому у творі звучить заклик шанувати «визнаний взірець» — природу. Євген Плужник ніби втікав від дійсності, заглиблюючись у свій власний світ, але прагнув і нащадкам передати думку про те, що все

минеться, а людина все одно буде бажати гармонії з довколишнім світом.

Усвідомлення зовнішнього спокою, урівноваженості - це ознаки душевного стоїцизму

Стоїцизм (грец. — портик (галерея з колонами в Афінах, де Зенон, засновник Стої, навчав філософії)) — філософське вчення, згідно з яким світ-космос перебуває в нескінченній пустоті, будучи живим сферичним тілом, розумною істотою, що організовує всі свої частини в доцільно упорядковане ціле. Долю окремого тіла, за стоїцизмом, визначає його природа, що доцільно включається у всезагальну природу. Найважливішим своїм завданням стоїцизм вважав обґрунтування міцної і розумної основи морального життя людини, яку вбачав у подоланні пристрастей, силі духу, що виявляється у підпорядкуванні своїй долі. Основними чеснотами стоїка було проголошено стійкість, твердість у житті.

«Для вас, історики майбутні»

Для вас, історики майбутні,
Наш біль — рядки холодних слів!
О, золоті далекі будні Серед
родючих вільних нив!

Забудь про ті натхненні свята.
Що в них росила землю кров! Мовчи,
мовчи, душе підтята,
— Агов!
Якийсь дідок нудний напише, —
Війна і робітничий рух... О, тихше!
- Біль не вщух!

Коментар

Людське життя для історії — це тільки мить. А для людини — піт праці і кров боротьби, це радощі й страждання. Про них навряд чи напишуть майбутні історики. Можливо, узагальнять словами «війна», «робітничий рух». Для ліричного ж героя поезії — це живий біль, жива рана, і не треба її ятрити порожніми фразами. Мабуть, тільки письменникові під силу передати людські почування, історію «підтятої» людської душі.

Медитація— жанр ліричної поезії, в якому автор розмірковує над проблемами онтологічного, екзистенціального спрямування, здебільшого схиляючись до філософських узагальнень. Їй найбільш властива така форма виявлення авторської свідомості, як суб'єктивований ліричний герой. Основні опозиції медитативної лірики: «людина — суспільство», «людина — людина», «людина — особистість», колізії морального характеру. Вона часто виступає як «контекст долі поета». Художньою настановою медитації постає аналіз душі, внутрішнього світу людини у співвідношенні з довкіллям. Звідси в медитативних віршах — інтонації-роздуми.

Ліричний герой — друге ліричне «Я» поета; умовне літературознавче поняття, яким позначається коло ліричних творів певного автора, форма втілення його осяянь, думок, переживань. Разом із тим ліричний герой не ототожнюється з поетом, з його душевним станом, він живе своїм життям у новій художній дійсності. Між ними існує естетична єдність, певний естетичний ідеал, виражений у тексті віршованих творів, Ліричний герой водночас концентрує в собі естетичний досвід певного покоління, нації, людства.

Тема: Людське життя для історії — це тільки мить. Для історії людський фактор не має головного значення.

Ідея: розкриття протиріччя між справжнім сенсом людського життя та його виявами

Основна думка: людське життя - велика цінність, протистояння автора революційній жорстокості.

Віршовий розмір: ямб

Римування: перехресне

Художні особливості твору: звертання: Для вас, історики майбутні

5.) Заключна частина (5-10хв.)

Це літературне ім'я одного з найзначніших майстрів поетичного слова України ХХ ст. Скромний, гранично щирий і цілісний, що визначило і Плужникове словесно-образне мистецтво, він стрімко прогресував як літератор уже в 20-х рр. В облозі тоталітарної ночі сталінщини, яка злочинно перетворила наше відродження на розстріляне, поет-філософ до останніх днів на Соловках залишився вірним собі, власній шляхетній і чесній музи. З осягненням поетичної, прозової та драматургічної спадщини Є. Плужника його творчий внесок усвідомлюватиметься дедалі вагомішим.

На наступну пару підготувати :І.Кочерга «Ярослав Мудрий».
Життєвий і творчий шлях.

Завдання для самоконтролю

- 1. Роки життя Є.Плужника:**
  - а) 1895-1942рр;
  - б) 1898 -1936рр;
  - в) 1892-1938рр;
  - г) 1901- 1938рр.
- 2. Євген Плужник народився в:**
  - а) Кантемирівці;
  - б) Коломиївці;
  - в) Калинівці;
  - г) Карташовці.
- 3. Батько юного поета був:**
  - а) письменником;
  - б) купцем;
  - в) бухгалтером;
  - г) священником;
- 4. Завдяки кому поезії Є.Плужника були почуті і високо оцінені літературними критиками:**

А. завдяки найкращому другові;	В. завдяки його батькові
Б. завдяки його дружині;	Г. завдяки йому самому
- 5. У якому році вийшла перша збірка Є.Плужника:**

А. 1923р;	В. 1927р
Б. 1926 р;	Г. 1932р
- 6. Яку назву мала перша збірка Є.Плужника:**
  - а) «Рівновага»;
  - б) «Сідало сонце»;
  - в) «Рання осінь»;
  - г) «Дні».
- 7. Збірка, яка залишилася ненадрукованою за життя поета:**
  - а) «Рання осінь»;
  - б) «Рівновага»;
  - в) «Дні»;
  - г) «Вибране»;
- 8. Скільки збірок вийшло за життя поета:**
  - а) 3;
  - б) 4;
  - в) 1;
  - г) 2.
- 9. Перші вірші Є.Плужника опубліковані під псевдонімом:**
  - а) Мрійник;
  - б) Плужний;
  - в) Кантемирянин;
  - г) Українець;
- 10. Кому Є.Плужник присвятив вірш під назвою «Він», який вперше видав під власним ім'ям:**
  - а) своєму батькові;
  - б) В.Сосюрі;
  - в) В.Леніну;
  - г) своєму найкращому другові;
- 11. Через що у 1934 році влада засудила Є.Плужника до страти:**
  - а) через звинувачення у терорі та організації замахів на високих державних діячів;
  - б) через невідповідність тематиці того часу;
  - в) через активні виступи проти діючої влади;

12. Якою мірою покарання було замінено смертний вирок для Є.Плужника і його товаришів

- а) ув'язненням на 5 років;
- б) ув'язненням на 10 років;
- в) ув'язненням на 15 років;